

Catre, APM NEAMT
139/01.04.2009

Rezervatia Naturala CHEILE ȘUGĂULUI - MUNTICELU

Custode
CLUBUL MONTAN ROMÂN

Sediu Custode: Cabana ECOLOG, Sugau, com.Bicaz Chei, jud.Neamt
Tel. 0233-256.888, e-mail: ecolog@mountain.ro
Sediu central CMR: Str. Stefan cel Mare 31, 610101 Piatra Neamt
Tel./Fax 0233-222.222, Tel. 0744-913.941, e-mail: office@mountain.ro

AGENTIA DE PROTECTIE A MEDIULUI - NEAMT	
INTRARE	NR. 3256
IEȘIRE	
ANUL 2009	LUNA 05
	ZIUA 5

RAPORT ANUAL 2008

CUPRINS

1. Probleme Administrative in exercitarea custodiei
2. Starea de Conservare a Patrimoniului Natural
 - 2.1. Habitate Naturale
 - 2.2. Biodiversitatea
 - 2.3. Obiective Geologice si Geomorfologice
 - 2.4. Pestera Munticelu
3. Activitatea de Conservare si Protectie
 - 3.1. Activitatea de Cercetare
 - 3.2. Activitatea de Monitorizare, Paza si Protectie
 - 3.3. Activitati de ecologizare – igienizare
4. Amenajari in teren
5. Educatie ecologica, Participare publica, Marketing
6. Dificultati, Amenintari si Pericole
7. Regulamentul si Planul de Management
8. Plan de Actiune - 2009

Total pagini = 8 (opt).

C. Costescu, președinte CMR

RAPORT ANUAL

2008

1. PROBLEME ADMINISTRATIVE IN EXERCITAREA CUSTODIEI

- 1.1. Lipsa de dialog si interes fata de problemele rezervatiei a Comisiei pentru Monumentele Naturii din cadrul Academiei Romane.
- 1.2. Lipsa de dialog si atitudinea duplicitara a administratiei PN Cheile Bicazului-Hasmas. Neincheierea unui protocol de colaborare cu partea harghiteana pentru sectorul administrat in comun (Cheile Sugaului propriu-zise).
- 1.3. Neeliberarea –pina in acest moment- a legitimatiiilor de custodie.
- 1.4. Blocarea accesului public in zona de maxim interes a ariei protejate (poteca spre intrarea amonte in cheile propriu-zise), blocarea accesului custodelui si a cercetatorilor, amenintari si incercari repetate de intimidare de catre societatea care implementeaza proiectul de exploatare industriala a izvoarelor calcaroase de la intrarea in Chei, versant stang.
- 1.5. Intreruperea de catre societatea comerciala care exploateaza apa din zona Monumentului Naturii ‘Cheile Sugaului’ a alimentarii cu apa a sediului administrativ al ariei protejate de la cabana ECOLOG sub obladiurea si dezinteresul institutiilor implicate locale.

2. STAREA DE CONSERVARE A PATRIMONIULUI NATURAL

2.1. Habitate naturale.

Pe parcursul anului 2008 habitatele naturale din perimetrul rezervatiei au avut o evolutie in general pozitiva, cu influenta antropica minima, cu exceptia habitatului prioritar *7220.

HABITATUL NATURAL PRIORITAR AL IZVOARELOR PETRIFIANTE *7220 a fost puternic antropizat si afectat in mod direct si distructiv de lucrarile –unele autorizate, altele nu. Acest habitat se refacuse in perioada 2003-2005 dupa interventiile distructive (derocari, dinamitari, distrugerea ecosistemului prin imprastierea materialului stincos rezultat) din anul 2002 ale firmei Total Mihoc prod srl Tamaseni si sistarea lucrarilor de interventie (‘curatare’) antropica ale societatii respective. **Principalele probleme semnalate in cursul anului 2008:**

- Scaderea dramatica a cantitatii de apa lasate sa curga pe versant din captarea izvoarelor din poteca 2 A si 2B, cum au fost botezate de investitor. In cursul anului 2008, debitul de servitute pe verticala acestor izvoare a fost intre 0 si max. 1 l/sec. Acest debit (initial, inainte de captare era de 6-6.5 l/sec, mentionat si in documentatia proiectului) are rolul ecologic extrem de important de a alimenta intregul versant, pana la nivelul paraului Sugau, pentru dezvoltarea optima a vegetatiei, in special a celei de briofite, responsbila de depunerea tufurilor calcaroase. Astfel, cantitatea de apa disponibila pe verticala captarii nr. 2 (cea de sus, din poteca) este un factor cheie pentru pastrarea integritatii habitatului prioritar *7220. In luna martie, intr-un document primit de la Apele Romane, in urma unui control efectuat in zona, s-a masurat un debit de apa de cca. jumătate de litru/sec, adica de zece ori mai mic decat debitul initial, dinaintea realizarii captarii. Mentionam ca masuratoarea a fost efectuata la sfarsitul lunii martie, cand debitul natural al izvoarelor din zona carstica Hasmas-Munticelu era la un nivel deja ridicat in urma topirii zapezilor. Rezulta ca cca. 5-6 l/sec de apa au fost sustrasii fraudulos din sistemul natural si din habitatul prioritar, numai de la

captarea nr. 2. Daca mai adaugam faptul ca si de la captarea de jos, din grota, se exploateaza o cantitate aproape dubla, avem o imagine mai clara a puternicei discrepante dintre debitul din avize si cel mentioant in studiul de impact si in cursul dezbaterii publice –de 1,72 l/sec- si debitul real exploatat, din sistemul natural, de cca. zece ori mai mare ! Cea mai mare parte din aceasta cantitate de apa este transportata prin conducte in afara rezervatiei, iar o alta este lasata sa curga temporar (dupa voia investitorului) pe un traseu creat antropic, peste un perete stancos, prin intermediul unei conducte montate ilegal, prin saparea unui sant de la captarea nr. 2 pana deasupra marelui perete travertinic (provenit din tufuri diagenizate) de la intrarea in chei/versant stang. Urmele acestui curs nou, artificial, se observa cu usurinta pe peretele stancos, in stanga grotei Izvorul Sugaului.

- Contrar avizului primit de la CMN-Academia Romana care stipula doar inlocuirea tevi vechi, pe aceleasi console si acelasi traseu, au fost montate mult mai multe conducte atat in zona captarilor (deoarece au fost captate si izvoare adiacente si o parte din debit a fost dirijat artificial pe alte trasee) cat si de-alungul peretelui calcaros stang din cheile Sugaului. Initial au fost montate 2 tevi, la vedere, apoi, pe ascuns a mai fost adaugat un rand de tevi si intreg ansamblul a fost imediat torcretat. Daca ar fi fost o singura teava, prin care oricum avea acces un debit mult mai mare decat acel 1,72 l/sec din proiectul avizat, aveam macar garantia ca debitul real exploatat ar fi fost macar limitat de capacitatea de transport a acesteia. Aprobarea sau ‘inchiderea ochilor’ de catre autoritatile locale competente vis-à-vis de acest aspect demonstreaza ori o grava indiferenta ori o complicitate clara.
- Contrar acordului primit de la administratia parcului national Cheile Bicazului-Hasmas, care stipula conservarea integritatii depunerilor de tuf calcaros si a vegetatiei din grota Izvorul Sugaului, aceasta mica dar interesanta peștera a fost complet sterilizata in zona patului si a peretilor laterali, prin torcretare, vegetatia initiala din aceste zone fiind distrusa. Depunerile de tuf calcaros si rocile travertinice au fost acoperite/torcretate cu mortar sau placate cu roci calcaroase. Singura zona ramasa inca neatinsa este tavanul pesterii, care dezvaluie originea naturala a pesterii, precum si constitutia petrografica predominant travertinica (tuf calcaros diagenizat, compactizat).
- Vegetatia de briofite din zona habitatului prioritar, de pe versantul de sub captarea nr. 2 (din poteca) a fost extrem de afectata de reducerea cantitatii de apa, mare parte din muschii existenti s-au escat. Comparatia documentelor foto si video anterioare realizarii captarilor cu situatia actuala este relevanta.
- Contrar avizelor emise de APM P.Neamt, Academia Romana si de parcul national, prin care se cere imperios conservarea integritatii peisajului, fara a se lasa urme ale lucrarilor efectuate, au fost realizate decopertari inca vizibile, au fost executate santuri, tevi pozate pe versantii stancosi verticali si apoi torcretate vizibil, pereti de piatra ziditi, bazine de piatra, scari zidite si placari cu piatra in zona intrarii in cheile Sugaului (versant stang, in dreptul grotei Izvorul Sugaului). Aceste antropizari vizibile, exact in cheile propriu-zise, intr-un Monument al Naturii, sunt inacceptabile si ilegale. Ele au fost realizate cu seninatate in pofida asigurarilor demagogice anterioare ca se vor respecta intocmai prevederile legale si cele din acorduri si avize.
- Accesul public, pe poteca publica, intr-o zona de interes public cuprinzand valori ale patrimoniului natural apartinand domeniului public a fost restrictionat sau chiar interzis si pe parcursul anului 2008. Daca unii turisti, chiar straini au reusit sa ‘patrunda’ in cheile Sugaului (ulterior postand pe site-uri din exterior fotografii si texte concludente), oamenii de stiinta nu au mai avut acelasi noroc. In luna mai, un grup de cercetatori botanisti sositii in rezervatie cu ocazia unui simpozion international organizat de Facultatea de Biologie din Iasi au fost intorsi din drum si li s-a interzis accesul in cheile Sugaului, pe poteca publica, fiind rugati sa admire de peste gard frumusetile patriei.

Habitatele finetelor montane de la baza abrupturilor calcaroase sunt bine conservate, nu au fost afectate de pasunat sau de turismul necontrolat. Comparativ cu anii anteriori, procesul de eroziune si formare a torentilor in urma ploilor abundente a fost mai scazut.

Habitatele tipice pantelor si grohotisurilor calcaroase, precum si habitatul padurilor relictare de Pynus silvestris pe substrat calcaros sunt in buna stare de conservare, ca efect al monitorizarii realizate, al stoparii pasunatului si a taiierilor ilegale din zonele impadurite din interiorul ariei protejate.

2.2. Biodiversitatea.

Se remarca, in general, o stare buna de conservare a speciilor de plante si animale determinate de influenta antropica extrem de redusa cu exceptia celor din zona habitatului prioritar *7220, afectate in mod direct de lucrarile si captarile industriale respectiv: salamandre, specii de briofite, si chiar exemplare de Astragalus pseudopurpureus, identificate si fotografiate cu ani in urma exact in zona izvorului nr. 1 din poteca spre paraul Sugau.

Populatiile de lilieci sunt in regres comparativ cu anii precedenti, mai ales dupa lucrarile efectuate direct in peștera Izvorul Sugaului.

Briofitele si algele din acest habitat au avut o evolutie pozitiva in prima parte a anului 2006, urmata de un regres in a doua parte a anului.

Vegetatia saxicola caracteristica pantelor calcaroase se afla in stare favorabila de conservare. Plantele vasculare endemice si sub-endemice sunt de asemenea in stare favorabila desi a existat amenintarea pasunatului ilegal in perimetrul rezervatiei.

Padurile de Pinus Sylvestris pe substrat calcaros, taiate masiv in anii '90, sunt inca in situatie critica, la limita echilibrului, desi in ultimii ani nu s-au semnalat infractiuni silvice la aceasta specie.

2.3. Obiective geologice si geomorfologice.

Pe langa constatarile de mai sus legate de habitatul natural prioritar *7220, mentionam din nou, ca o cauza antropica cu efecte negative nu doar asupra linistii ariei protejate dar si cu efecte directe asupra maselor de calcar fisurate (in special turnuri, surplombe, blocuri instabile, zone puternic fracturate) si anume detonarile de explozivi provocate periodic in Cariera de calcar din vecinatate, in urma carora unda de soc zguduie efectiv peretii din Cheile Sugaului-Munticelu. Credem ca ar trebui gasite de urgenta masuri pentru a inlatura aceste fenomene negative.

2.4. Peștera Munticelu.

Nu au avut loc distrugerii suplimentare de speleoteme fata de cele cunoscute in ultimii 30 de ani. Nu s-au mai sustras resturi fosile. Am efectuat doua actiuni de igienizare in interiorul si exteriorul peșterii, speleotemele distruse fiind grupate in citeva puncte laterale pentru a ameliora putin aspectul de peștera devastata.

Colonia de lilieci din interiorul peșterii pare in stare de conservare favorabila, dupa impactul deosebit de dur generat de vandalii care au facut foc in peștera, in mai multe rinduri, in anii

precedenti. Din pacate, exista si acum localnici care intra in peștera cu torte de foc si nu cu lanterne.

Usa peșterii, dupa ce a fost distrusa si furata de mai multe ori, nu mai este incuiata, in prezent. Se intentioneaza montarea unei usi tip grilaj, cu un sistem de protectie diferit, mai sigur.

3. ACTIVITATEA DE CONSERVARE SI PROTECTIE

3.1. Activitatea de cercetare in teren.

In cursul anului 2008, in rezervatia naturala Cheile Sugaului s-au efectuat observatii botanice (Universitatea A.I.Cuza Iasi – Facultatea de Biologie si Gradina Botanica Iasi), cu ocazia unui simpozion botanic international gazduit de Universitatea A.I.Cuza din Iasi. Cercetatorii au fost sprijiniti de Custode, beneficiind de baza de teren a acestuia (cabana ‘Ecolog’). La rindul lor, specialistii biologi au furnizat informatii stiintifice administratiei rezervatiei si vor pune la dispozitie in continuare rezultatele activitatii lor, concretizate in rapoarte si studii stiintifice.

In activitatile de cercetare au fost implicati si membri ai Clubului Montan Roman care au oferit sprijin logistic si reciproc au fost instruiti si au beneficiat de recomandari si fundamentari stiintifice pentru managementul activitatii de conservare si protectie.

In perioada 2008-2009, este in curs de realizare tema “*Conflicting economic and conservation interests in the Sugau Gorges Nature Reserve in the Romanian Carpathian Mountains*”, lucrare stiintifica ce va fi prezentata la Cel de-al 2-lea Congres European de Biologie Conservacionista (*2nd European Congress for Conservation Biology : Conservation biology and beyond: from science to practice. Czech University of Life Sciences, Prague, September 01 – 05, 2009*), autori: Ioan Manuel Ciumasu, Nicolae Stefan (Centre of Expertise for Sustainable Exploitation of Ecosystems, Alexandru Ioan Cuza University, Iasi, Romania) si C. Lacatusu (Romanian Mountain Club, Piatra Neamt, Romania).

Si in cursul anului 2008 s-au facut demersuri pentru infiintarea unei STATII METEOROLOGICE permanente la cabana ECOLOG si in prezent se fac eforturi pentru achizitionarea unei statii meteorologice digitale automate, in colaborare cu Centrul Meteorologic Regional Moldova din Iasi.

De asemenea, au avansat formalitatile pentru deschiderea CENTRULUI DE CERCETARI PENTRU PROTECTIA SI MONITORIZAREA MEDIULUI MONTAN. Din pacate, doi profesori implicati activ in infiintarea acestui organism academic au decedat. Acordul de parteneriat intre diversele institutii de cercetare si de invatamant superior asociate in proiect este deja redactat si aprobat de catre parteneri.

3.2. Activitatea de monitorizare, paza si protectie.

Custodele ariei protejate beneficiaza de o baza de teren proprie, investitie de mediu a Clubului Montan Roman Piatra Neamt, situata aproape de DN 12-c (200m) in zona administrativa a rezervatiei, langa poteca de acces in valea Sugaului si la cca. 3km de limita nordica a rezervatiei, intr-o pozitie ideala pentru supravegherea cu precadere a flancului Sudic si Westic al Munticelului, respectiv a zonei de intrare in rezervatie, a Jgheabului cu Luci si a potecilor de acces spre peștera Munticelu si spre intrarea amonte in Cheile Sugaului si in perimetrul habitatului natural al izvoarelor petrifiante cu formare de tufuri si travertin.

Crearea acestei infrastructuri a dus la efecte pozitive atit asupra activitatii de supraveghere, identificare si alarmare dar a avut o influenta benefica si pentru prevenirea infractiunilor de mediu. Stoparea taierilor lemnoase si a infractiunilor silvice in general in zona Jgheabului cu Luci si a versantului Sud-Vestic al Munticelului sunt cea mai buna dovada in acest sens.

Exista insa si puncte mai slab monitorizate, cum ar fi extremitatea Nordica a rezervatiei si versantul Estic, unde s-au restrins si localizat si cele mai multe infractiuni silvice. In aceste zone au loc patrulari saptaminale, iar in zona de Sud, a intrarii in rezervatie, se asigura supraveghere zilnica prin asigurarea permanentei la sediul administrativ.

3.3. Activitati de ecologizare - igienizare.

Au fost organizate mai multe actiuni de igienizare (colectare deseuri si transportul acestora in saci de plastic in afara rezervatiei) in care au fost angrenati membri CMR, alpinisti, drumeti, copii, elevi, studenti, localnici. Mai multe actiuni de igienizare au vizat Pestera Munticelu.

In zona administrativa de la intrarea in rezervatie (extremitatea Sudica) si pe Jgheabul cu Luci (poteca de acces spre pestera Munticelu prin pestera Tunel), igienizarile se efectueaza curent, chiar zilnic in perioada de vara (de afluenta turistica).

4. AMENAJARI IN TEREN

Custodele nu a realizat amenajari speciale in cursul anului 2009, s-au intretinut doar amenajarile existente (indicatoare, poteca de acces, mana curenta pentru securitatea turistilor).

Am mentinut conceptul unor amenajari minimale, discrete si unitare, grupate zonal in 3 sectoare cu diferite grade de amenajare (**1-zona administrativa si de intrare in rezervatie, 2- zona salbatica, 3-zona Pesterii Munticelu**). Alaturi de acestea mai exista 2 tipuri de amenajari preexistente in momentul preluarii custodiei (**4- zona rurala traditionala si 5-zona industrială**: din pacate exista si aceasta, deocamdata).

5. EDUCATIE ECOLOGICA, PARTICIPARE PUBLICA, MARKETING

Alaturi de cercetarea stiintifica, activitatile cu caracter educational sunt de importanta primordiala in Rezervatia Naturala Cheile Sugaului – Munticelu, fiind in relatie de sustinere reciproca cu necesitatile conservative.

Clubul Montan Roman organizeaza periodic actiuni de educatie montana-ecologista in care sunt implicati atit membrii proprii, cit si alti tineri, elevi, studenti, montanarzi, speologi, alpinisti din Piatra Neamt, din tara si din strainatate. Acestea au avut loc atit iarna, dar mai ales in sezonul de vara, in perimetrul rezervatiei, al Parcului National Cheile Bicazului si in alte zone montane.

CMR a acordat sprijin si posibilitatea informarii si efectuarii de cercetari in rezervatie pentru cercetatori si studenti de la Facultatea de Geografie-Geologie (Univ.A.I.Cuza Iasi) si de la Facultatea de Biologie (Univ. A.I.Cuza Iasi), pentru diverse actiuni punctuale.

Pina in prezent, am temperat tendinta de realizare a unei publicitati negative a rezervatiei pe marginea intentiilor de industrializare /comercializare a apei din habitatele sale naturale. In acelasi timp s-a evitat si promovarea unei publicitati excesive a potentialului turistic natural al ariei protejate pentru a preintimpina o presiune antropica masiva inainte de finalizarea conflictelor de mediu actuale si de definitivarea procesului de organizare a unei administrari si monitorizari eficiente.

CMR a realizat o pagina internet a rezervatiei, www.sugau.ro ce va fi reactualizata periodic urmand a include si documente foto-video pentru o intelegere reala a diverselor probleme de mediu din rezervatie.

6. DIFICULTATI, AMENINTARI SI PERICOLE

- Sediul administrativ al rezervatiei naturale de la cabana Ecolog are sistemul de alimentare cu apa intrerupt de firma ce imbuteliază si comercializează cea mai mare parte a debitului izvorului din stanca, din domeniul public, izvor pentru a carui folosinta a fost autorizata si cabana Ecolog, in anul 1999, cu 2 ani inainte de aparitia ‘investitorilor’ prin zona.
- Degradarea constanta a habitatului natural *7220, ‘protejat’ doar formal, pe hartie de autoritatile competente, in ciuda unor prevederi legale destul de clare si ferme atat la nivel national cat si la nivel comunitar. Degradarea are loc prin exploatarea masiva a resursei naturale care tine in viata acest habitat, respectiv apa si impactul sever asupra vegetatiei specifice acestui habitat. Exploatarea necontrolata si nelimitata a acestor resurse – asa cum se intampla in prezent – va duce treptat la distrugerea pe termen lung a acestui habitat ‘prioritar’ care va ramane protejat doar in Europa, nu si in Romania.

7. REGULAMENTUL SI PLANUL DE MANAGEMENT

Regulamentul ariei protejate a fost realizat intr-o prima varianta, inca din 2003. Planul de Management a fost si el prezentat APM Piatra Neamt, urmand a fi completat si prezentat institutiei competente, respectiv Agentia Nationala a Ariilor Protejate (ANAP). Din pacate, aceasta institutie atat de necesara nu este inca functionala.

8. PLAN DE ACTIUNE – 2009

- Definitivarea noii forme a Planului de Management al ariei protejate.
- Continuarea activitatii de cercetare prin deplasari in teren cu echipe de specialisti pentru studiul habitatului 7220*, a faunei de nevertebrate, a avifaunei.
- Monitorizarea si protectia ariei protejate conform regulamentului, planului de management si prevederilor legale.
- Securizarea si Monitorizarea Pesterii Munticelu.
- Realizarea si montarea unor noi panouri informative.
- Organizarea unei intalniri de lucru si semnarea unui protocol cu Primaria Bicaz Chei si Primaria Bicazu Ardelean. Identificarea unor proiecte ce pot fi promovate si finantate cu sprijinul Clubului Montan Roman (ecoturism, infiintarea unei retele de ferme agroturistice in cele 2 comune, pensiuni, produse locale, pagina internet, muzeu alpin, dezvoltare locala etc.).

- Prezentarea Rezervatiei si activitatilor administratiei in mediul scolar din comuna Bicz Chei si organizarea unor actiuni de ecologizare-igienizare cu participarea copiilor si tinerilor inclusiv din comuna Bicz Chei.
- Reconditionarea marcajului perimetral al ariei protejate.
- Marcarea discreta a unor trasee turistice.

- Organizarea Taberei Internationale de Alpinism pentru Tineret – editia 4 (6 zile), conform programului aprobat de Uniunea Internationala a Asociatiilor de Alpinism (UIAA)-Comisia Tineret. Actiune inclusa in ‘Global Youth Summit’, program sub egida ONU
- Organizarea unor cursuri-scoala de pregatire a alpinistilor.
- Organizarea unui curs de pregatire montana si a unor activitati de interes comun (ecologizari, seminar montanologie-ecologie-alpinism, schimb de experienta, escalade) in colaborare cu Clubul Alpin Roman.
- Implementarea unui program de autofinantare prin activitati de asistenta turistica, comercializare produse alimentare si nealimentare, comercializare materiale promotionale cu sigla rezervatiei, contracte sponsorizare si reclama publicitara, contracte de colaborare si prestari servicii. Inregistrarea vizitatorilor Pesterii Munticelu la cabana Ecolog si
- Dotarea custozilor (administratori, agenti de teren, serviciu paza) cu echipament adecvat sezonului, modern, unitar, cu insemnele ariei protejate.
- Eficientizarea activitatii de Monitorizare permanenta a circulatiei turistice.
- Respectarea celor mai bune practici la cabana Ecolog (administrare, igiena, surse de energie si apa, epurare, regimul deseurilor, estetica generala).
